CONCEPTUL ȘI TRĂSĂTURILE SPECIFICE ALE MECANISMELOR JURIDICE DE PROTECȚIE A DREPTURILOR OMULUI ÎN CADRUL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE

Virginia ZAHARIA, Assoc. Prof., PhD
Trade Co-operative University of Moldova
Moldova State University
E-mail: virginica.zaharia@yahoo.com

Ala LUCA, Assoc. Prof., PhD
Trade Co-operative University of Moldova
E-mail: lucaala@mail.ru

Abstract

The issue of human rights seems to be a specific issue of our century, but it is nevertheless not absolutely new in the history of humanity, due to the special attention paid to human rights after the Second World War, when the United Nations was established, which is the main international intergovernmental organization, with universal character within which the foundation of international human rights law was established.

The problem of non-observance of human rights is not only a national, internal problem of states, but an international, world one, in the observance of which the entire international community and primarily the United Nations are interested.

Keywords: *human rights, role, mechanism, Protection, United Nations.*

Introducere

Problema drepturilor omului a fost și se menține în centrul preocupărilor statelor, devenind în prezent un subiect întâlnit frecvent, una din ideile centrale ale timpului, acceptată de toate statele și societățile, dincolo de diferențele istorice, culturale, ideologice economice sau altele. Situarea problemei drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pe prim-plan este o dovadă a marilor transformări spirituale, culturale și morale, dar și a celor politico-juridice, pe care le traversează societatea internațională, care actualmente, este preocupată de promovarea drepturilor omului prin crearea unui cadru legal eficient și diversificat în vederea colaborării internaționale în acest domeniu, de realizarea unui sistem cât mai complex de apărare a drepturilor omului în variate domenii și, totodată, de asigurare cât mai deplină a transpunerii în practică a acestora, inclusiv prin sancționarea încălcărilor aduse normelor de drept existente, indiferent ce forme ar lua ele.

Organizația Națiunilor Unite (ONU) este cea mai importantă organizație internațională, atât prin caracterul său universal – cuprinzând aproape toate statele lumii, cât și prin scopurile ce i-au fost conferite, prin vastitatea și multitudinea activităților sale [2, p.104].

Rezultate obținute și discuții

ONU are un rol deosebit de important în ceea ce privește promovarea internațională a drepturilor omului [5, p.5, pct.3]. Pentru a-și îndeplini acest rol, organizația a pus la punct un sistem de organe principale și subsidiare care, într-un fel sau altul, participă activ la eforturile pentru promovarea și protejarea drepturilor și libertăților fundamentale, în toate țările lumii [16, p.111].

În cadrul ONU se pot distinge două mari categorii de mecanisme internaționale de protecție a drepturilor omului, și anume: pe de o parte, este mecanismul general sau statutar al organizației, iar pe de altă parte mecanismele create pe baza unor texte convenționale: pacte și convenții care acționează numai la nivelul statelor semnatare, aceste mecanisme sunt numite convenționale.

Din prima categorie fac parte Adunarea Generală (AG) a ONU, Consiliul de Securitate, Consiliul Economic și Social (ECOSOC), Curtea Internațională de Justiție (CIJ).

Din cea de-a doua categorie fac parte mecanismele stabilite de cele două Pacte internaționale cu privire la drepturile civile și politice și, respectiv, la drepturile economice, sociale și culturale, precum și alte convenții, printre aceste mecanisme se numără: Comitetul pentru drepturile omului, Comitetul drepturilor economice, sociale și culturale, Comitetul pentru eliminarea discriminărilor rasiale, Comitetul pentru eliminarea discriminării cu privire la femei etc.

În cadrul ONU organele și organismele de promovare, protecție și garantare a drepturilor omului sunt mecanisme nejurisdicționale caracterizate prin aceea că nu dispun de forța de constrângere necesară asigurării îndeplinirii lor atunci, când nu sunt transpuse în practică de bună voie. Mecanismele jurisdicționale de protecție a drepturilor omului au la bază instrumentele juridice prin care se creează organe cu atribuții jurisdicționale, care au competența să examineze plângerile ce le sunt adresate și să pronunțe o hotărâre cu autoritate de lucru judecat [4, p.235].

Adunarea Generală (AG) este organul principal al ONU, care are cele mai importante atribuții în domeniul drepturilor omului. AG dispune de o competență generală, care printre alte include și pe aceea de a iniția studii și a face recomandări în scopul respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți. În acest sens AG poate examina orice chestiune care afectează exercitarea drepturilor omului în plan mondial și are dreptul să sensibilizeze conștiința internațională prin rezoluțiile pe care le emite în materie [3, p.243]. AG este formată din toți membrii Națiunilor Unite care se întrunește în sesiuni ordinare sau extraordinare pentru a discuta cele mai importante probleme mondiale [17], constituind principalul organ reprezentativ al Națiunilor Unite care reflectă universalitatea ONU fiind forumul în care se armonizează eforturile spre realizarea scopurilor și principiilor acesteia [1], formată din toate statele membre (art. 9 alin. 1 din Cartă), fiecare dintre aceste state dispunând doar de un singur vot (art. 18, alin.1).

Principalele atribuții ale AG sunt: dreptul de a dezbate orice problemă care este prevăzută în cadrul Cartei; să formuleze în această privință recomandările necesare; dreptul de a dezbate orice problemă care se referă la menținerea păcii și securității internaționale și să facă recomandările necesare în materie; dreptul de a atrage atenția Consiliului de Securitate asupra situațiilor susceptibile de a periclita pacea și securitatea internațională.

Sunt atribuții pe care le exercită exclusiv și altele în comun cu Consiliul de Securitate. Din prima categorie de atribuții fac parte: aprobarea acordurilor de tutelă, votarea bugetului ONU, alegerea membrilor nepermanenți ai Consiliului de Securitate, coordonarea instituțiilor specializate, alegerea membrilor Consiliului Economic si Social ș.a. Printre atribuțiile exercitate în comun cu Consiliul de Securitate sunt admiterea de noi membri, excluderea unui stat membru, suspendarea unor drepturi și privilegii unui anumit stat, alegerea Secretarului General ș.a.

Competența AG în materia drepturilor omului decurg nu numai din mandatul foarte general pe care îl are ci și din dispozițiile art. 13 din Cartă [11, p.303]. În acest fel, protecția drepturilor omului își face intrarea oficială în preocupările comunității internaționale. Potrivit art. 13 par. 1 (a) și (b) din Carta ONU, AG îi revine ca o funcție principală să inițieze studii și să facă recomandări în scopul ”de a promova cooperarea internațională în domeniul politic și de a încuraja dezvoltarea progresivă a dreptului internațional și codificarea lui și, de a promova cooperarea internațională în domeniile economic, social, cultural, al învățământului și a sănătății și de a sprijini înfăptuirea drepturilor și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie” [9]. Sesiunea anuală a AG începe în luna septembrie și durează până în luna decembrie a fiecărui an, îndeplinind mandatul și prin intermediul a șase Comitete Principale, organisme subsidiare și prin Secretariatul ONU [4, p.236]. AG, pe baza recomandărilor Consiliului Economic și Social și altor organe ale Națiunilor Unite, sau chiar din propria inițiativă, pe parcursul anilor, a adoptat și a deschis spre semnare și ratificare un mare număr de convenții referitoare la drepturile omului, după cum tot ea a proclamat solemn, prin intermediul unor rezoluții importante, declarații precum Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO), Declarația asupra eliminării tuturor formelor de discriminare rasială, sau Declarația asupra azilului teritorial, Declarația privind progresul și dezvoltarea în domeniul social ș.a. [4, p.39].

Consiliul de Securitate deși nu are atribuții directe în ceea ce privește garantarea drepturilor omului, este abilitat să se ocupe de situațiile în care au loc încălcări grave ale drepturilor omului și care pot constitui un pericol pentru pacea și securitatea internațională, dispunând de intervenția în statul respectiv în scopul remedierii situației [4, p.243]. Articolul 33 din Carta Națiunilor Unite conferă Consiliului de Securitate prima responsabilitate în menținerea păcii și securității internaționale. Pentru menținerea păcii Consiliul are două posibilități: ori să acționeze în conformitate cu art. 33 (1), Părțile la orice diferend a cărui prelungire ar putea pune în pericol menținerea păcii și securității internaționale trebuie să caute să-l rezolve, înainte de toate, prin tratative, anchetă, mediație, conciliere, arbitraj, pe cale judiciară, recurgerea la organizații sau acorduri regionale. (2) Consiliul de Securitate, când consideră necesar, invită părțile să-și rezolve diferendul prin asemenea mijloace [14, art.33] – prima posibilitate deci este reglarea pașnică a diferendului sau va acționa în conformitate cu art. 42 al Cartei care prevede expres că ”în cazul în care Consiliul de Securitate va considera că măsurile prevăzute în art. 41 nu vor fi adecvate (art.41 prevede măsurile care nu implică folosirea forței armate – se referă deci la blocade economice, feroviare, maritime etc) ori că s-au dovedit a fi nu adecvate, el poate întreprinde, cu forțe aeriene, navale sau terestre, orice acțiune pe care o consideră necesară pentru menținerea sau restabilirea păcii și securității internaționale” [13, p.22-26] – deci a doua posibilitate implică

aplicare măsurilor cu caracter coercitiv. Consiliului de Securitate îi revine principalul rol în reglementarea pașnică a diferendelor și în acțiunea în caz de amenințare contra păcii, de ruptură a păcii sau de act de agresiune. În exercitarea acestui rol, în ultimii ani Consiliul de Securitate a decis că violările grave, masive și repetate ale drepturilor omului pot constitui o amenințare contra păcii, care să reclame intervenția sa [13, art.24, pct.1]. Când Consiliul consideră că există o amenințare la adresa păcii mondiale, acesta discută mai întâi modalitățile de rezolvare pașnică a unei dispute, poate sugera principiile unui acord de pace sau poate media conflictul. În cazul unor conflicte armate, Consiliul încearcă să asigure încetarea focului, prin trimiterea unei misiuni pentru menținerea păcii cu scopul de a ajuta părțile aflate în conflict să mențină armistițiul și să împiedice reluarea violențelor. Consiliul poate lua măsuri de implementare a deciziilor sale, de asemenea, poate impune sancțiuni economice sau poate impune un embargo asupra armelor. Rareori Consiliul a autorizat statele membre să adopte orice mijloace necesare, inclusiv acțiunea militară colectivă, pentru a asigura ducerea la bun sfârșit a deciziilor sale. Consiliul face, de asemenea, recomandări AG pentru numirea unui nou Secretar General și pentru admiterea a noi membri.

Consiliul Economic și Social (ECOSOC), aflat în subordinea Adunării Generale, coordonează activitatea economică și socială a Națiunilor Unite și a organizațiilor din sistemul ONU. Potrivit Cartei, ECOSOC este cel de al treilea organ principal al ONU, care, sub autoritatea Adunării Generale, coordonează activitățile economice și sociale desfășurate în sistemul Națiunilor Unite. În calitate de forum central de discuție a subiectelor economice și sociale internaționale și formulare a recomandărilor de politici, Consiliul joacă un rol cheie în cooperarea internațională pentru dezvoltare. Se poate consulta cu organizațiile neguvernamentale, dezvoltând astfel o verigă vitală între Națiunile Unite și societatea civilă [4, p.237].

Cât privește competențele, ECOSOC reprezintă, în primul rând, un forum central de dezbateri a problemelor economice și sociale globale și de formulare a unor politici și recomandări în aceste domenii, adresate statelor membre și organelor ONU sau instituțiilor specializate din sistemul Națiunilor Unite. În acest scop, inițiază studii, pregătește rapoarte și prezintă recomandări, convoacă conferințe internaționale și pregătește proiecte de convenții în numeroase domenii aflate în competența sa. O dimensiune importantă a activității ECOSOC o reprezintă promovarea respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale [8].

Pentru îndeplinirea acestor funcții, ECOSOC are dreptul de a înființa organe subsidiare, temporare sau permanente. Structura instituțională subordonată ECOSOC cuprinde:

- patru organe permanente (Comitetul pentru programe și coordonare, Comitetul pentru organizații neguvernamentale; Comisia pentru așezările umane și Grupul interguvernamental de experți privind standardele de gestiune contabilă și raportare);
- nouă comisii funcționale: Comisia de statistică, Comisia privind populația și dezvoltarea, Comisia pentru dezvoltare socială, Comisia drepturilor omului, Comisia privind statutul femeie, Comisia pentru stupefiante, Comisia pentru prevenirea criminalității, Comisia pentru știință și tehnologie în scopul dezvoltării, Comisia pentru dezvoltare durabilă);

– cinci Comisii economice regionale: pentru Europa (cu sediul la Geneva), pentru Africa (cu sediul la Addis – Abeba, Etiopia), pentru Asia și Pacific (cu sediul la Santiago, Chile), pentru Asia de Vest (cu sediul la Aman, Iordania).

Din structura instituțională subordonată ECOSOC mai fac parte comitetele executive sau birourile unor organe ONU cum sunt: Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), Oficiul înaltului Comisariat al ONU pentru Refugiați, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Programul Alimentar Mondial, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație ș.a. În funcție de prioritățile impuse în coordonarea activităților de cooperare, ECOSOC constituie grupe de experți, în domenii cum sunt: resurse naturale și noi surse de energie, planificarea dezvoltării, drepturi economice, sociale și culturale.

În al doilea rând, ECOSOC funcționează ca centrul de coordonare al activităților desfășurate de instituțiile specializate din sistemul Națiunilor Unite. În acest scop, el negociază acordurile care definesc relațiile acestor organizații internaționale cu ONU și le coordonează activitatea prin intermediul unor consultări și recomandări adresate direct acestor instituții, ori prin intermediul recomandărilor formulate către AG sau către statele membre ONU, în legătură cu activitatea acelorași instituții. De asemenea, ECOSOC primește rapoartele anuale de activitate ale tuturor instituțiilor specializate și avizează bugetele acestora cu excepția bugetelor organizațiilor financiar-valutare [6, p.223].

Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, ECOSOC este abilitat, prin Carta ONU, să consulte organizații internaționale neguvernamentale (ONG), care activează în domenii ce intră în competența sa și posedă experiență și cunoștințe tehnice ce îi pot fi utile. În acest context, pentru a implica ONG-urile în activitatea ECOSOC, acestora li s-a acordat un statut consultativ, care ține seama și diferențiază gradul lor de participare la activitățile ECOSOC, în funcție de nivelul specializării [6, p.224].

Secretariatul se ocupă de partea administrativă a Națiunilor Unite. În fruntea secretariatului se află Secretarul General, care are drept sarcină asigurarea managementului general, și care este numit de AG la recomandarea Consiliului de Securitate.

Curtea Internațională de Justiție (CIJ) este principalul organ jurisdicțional al Națiunilor Unite și joacă un rol fundamental în domeniul dreptului internațional. Structura și funcționarea acestui organ, trebuie să subliniem o presupunere fundamentală: funcția judiciară internațională și, prin urmare, procesul de arbitraj internațional are încă un caracter, sau un mijloc de soluționare a litigiilor, care se bazează pe voința părților să sesizeze litigiul care apare între ele la decizia de arbitraj. Prin urmare, statele au libertatea de a supune examinarea unui litigiu în fața unei instanțe internaționale, și odată adoptată decizia de către Curte, ea devine obligatorie pentru părți [15, p.73]. Din punct de vedere structural, Curtea este constituită în conformitate cu art. 3 din Statut din 15 judecători aleși de AG și de Consiliul de Securitate, care rămân în funcție timp de nouă ani și pot fi realeși. Judecătorii sunt aleși indiferent de naționalitatea lor în rândul persoanelor cu înaltă calitate morală și care posedă cerințele pentru alegerea funcțiilor judiciare în țara lor de origine totuși Statutul la același art. stabilește expres că ”nu pot fi doi cetățeni ai aceluiași stat”. În conformitate cu art. 20 ”înainte de intrarea în funcție, fiecare membru al Curții va face în ședință publică o declarație solemnă că își va exercita atribuțiile în mod imparțial și independent”, vedem aici deci că judecătorii sunt obligați la imparțialitate și nu pot fi influențați de AG, Consiliul de Securitate sau statele membre ONU. Mai mult, ex art. 19: ”Membrii Curții se bucură de

privilegii și imunități diplomatice în exercitarea funcțiilor lor". Curtea alege președintele și vicepreședintele care rămân în funcție timp de trei ani și pot fi realeși.

Organele specializate în materia drepturilor omului din cadrul ONU sunt: Consiliul pentru Drepturile Omului, Înaltul Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului, Înaltul Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați, Comisia pentru Condiția Femeii.

Consiliul pentru Drepturile Omului este un organ inter-guvernamental permanent, subsidiar Adunării Generale ONU, creat în 2006, în cadrul dezbaterilor derulate în contextul reformei generale a ONU, cu scopul de a promova și a respecta drepturile și libertățile fundamentale ale omului la nivel global.

Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului este o structură internă a Secretariatului ONU. El a apărut din fuziunea în anul 1997, a Biroului Înaltului Comisar al Drepturilor Omului și a Centrului pentru Drepturile Omului. În 1993, AG a întărit sistemul promovării și implementării drepturilor omului prin crearea postului de Înalt Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului. Mandatat să coordoneze toate programele Națiunilor Unite în materia drepturilor omului și să le îmbunătățească eficiența, Înaltul Comisar a devenit principalul responsabil al promovării și implementării drepturilor omului în sistemul Națiunilor Unite.

Înaltul Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați acționează sub autoritatea Adunării Generale și își asumă funcțiile de protecție internațională a refugiaților, de căutare a soluțiilor permanente pentru problema refugiaților, ajutând guvernele și, sub rezerva aprobării guvernelor interesate, organizațiile private, să faciliteze repatrierea liber consimțită a acestor refugiați sau asimilarea lor în noile comunități naționale. Activitatea Înaltului Comisar nu are nici un caracter politic, ea este umanitară și socială și privește în principiu grupuri și categorii de refugiați. Înaltul Comisar se conformează directivelor de ordin general pe care le va primi din partea Adunării Generale sau a Consiliului Economic și Social. Înaltul Comisar este ales de AG la propunerea Secretarului General, pe o perioadă de trei ani. Înaltul Comisar desemnează pentru aceeași perioadă, un Înalt Comisar adjunct care are o naționalitate diferită de a sa. Sediul Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați este la Geneva.

Comisia pentru Condiția Femeii este un organ subsidiar al Consiliului Economic și Social, înființat de acesta în temeiul Cartei ONU și a fost creată la 21 iunie 1946 de către Consiliul Economic și Social, prin Rezoluția 11/11, dispunând de competența de a elabora recomandări și rapoarte asupra dezvoltării drepturilor femeii în domeniile politic, economic, social și educativ și de a face recomandări Consiliului Economic și Social asupra problemelor care prezintă un caracter de urgență în acest domeniu. În primii ani de existență, Comisia s-a preocupat în principal de asigurarea egalității juridice a bărbatului și femeii, însă ulterior mandatul său a fost lărgit cu o serie de noi probleme care au o influență asupra drepturilor femeii. Astfel, fiind examinate efectele apartheid-ului asupra condiției femeii, protecția femeilor și copiilor în perioada de urgență și de conflict armat în lupta pentru pace, autodeterminare, eliberare națională și independență, influența mijloacelor de informare în masă asupra atitudinilor față de rolul care revine femeii și bărbatului în societatea actuală, influența activităților de interese străine, economice și altele asupra condițiilor de viață ale femeii în teritoriile dependente, problemele femeilor care lucrează având în același timp și responsabilități familiale, și problemele speciale ale drepturilor femeilor deținute sau

întemnițate. Comisia are un rol deosebit de important în pregătirea instrumentelor internaționale pentru promovarea condiției femeii și în pregătirea de rezoluții și recomandări adresate guvernelor pentru ca acestea să amelioreze condiția femeii. Ea a aplicat un program permanent de educație civică și politică a femeii și a încurajat guvernele și organizațiile neguvernamentale să procedeze la fel.

În cadrul ONU există *mecanisme convenționale și extraconvenționale de monitorizare a implementării drepturilor omului*. Prin tratate au fost create șase comitete specializate pentru monitorizarea acțiunilor statelor părți în direcția implementării prevederilor documentelor internaționale în materia drepturilor omului și anume mecanismele convenționale:

- *Comitetul pentru Drepturile Omului*, monitorizează implementarea Pactului Internațional cu privire la Drepturilor Civile și Politice. Activitatea sa este asigurată de 18 experți independenți a căror competență în domeniul drepturilor omului beneficiază de recunoaștere internațională. Comitetul a început să funcționeze din momentul intrării în vigoare a Pactului (1976). Primul Protocol Facultativ, intrat în vigoare o dată cu Pactul, autorizează Comitetul să primească și să examineze plângeri ale persoanelor fizice cu privire la încălcarea drepturilor lor civile și politice. Comitetul este de asemenea însărcinat să monitorizeze aplicarea celui de al doilea Protocol Facultativ cu privire la abolirea Pedepsei cu Moartea. În raportul său anual, care este transmis statelor părți și AG a ONU, comitetul include și concluziile sale despre rapoartele înaintate de fiecare stat în parte, împreună cu opiniile suplimentare ale oricăruia dintre membrii Comitetului. De asemenea, comitetul solicită statelor includerea în rapoarte a acțiunilor întreprinse pentru îndeplinirea recomandărilor făcute de comitet într-o cauză individuală, examinate în virtutea protocolului facultativ. Plângerile individuale sunt examinate de comitet în două etape: în primul rând, trebuie să se pronunțe asupra admisibilității comunicării respective și numai apoi este examinate temeiul plângerii. Dacă plângere este admisă, comitetul supune atenției statului vizat, care în termin de șase luni trebuie să formuleze răspunsul privind învinuirile ce i se aduc. Comunicările scrise ale statului parte și plângerea individuală sunt apoi examinate de comitet, iar concluziile sunt aduse la cunoștința părților [4, p.273].
- *Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale* monitorizează implementarea Pactului Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale. Constituit din 18 experți independenți a căror competență în materia drepturilor omului beneficiază de recunoaștere internațională, Comitetul a fost creat de Consiliul Economic și Social în 1985, iar membrii Comitetului asupra Drepturilor Economice Sociale și Culturale sunt aleși de Consiliul Economic și Social, căruia îi și raportează. Mandatul Comitetului este: să sprijine Consiliul Economic și Social în activitatea acestuia; să examineze rapoartele pe care i le supun statele părți asupra măsurilor pe care acestea le-au adoptat și asupra progreselor înregistrate pe calea asigurării respectării drepturilor recunoscute în Pact; să întocmească recomandări, și să facă observații și sugestii de ordin general bazate pe examinarea rapoartelor primite de la statele părți și de la instituțiile specializate interesate [12, p.66-67].
- *Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale* monitorizează implementarea Convenției Internaționale asupra Eliminării Tuturor Formelor de Discriminare

Rasială. Activitatea sa este asigurată de 18 experți și a început să funcționeze în 1969, după intrarea în vigoare a Convenției. Este cel mai vechi organism de monitorizare creat în cadrul unei convenții.

- *Comitetul pentru Eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei* este compus din 23 de experți independenți și monitorizează implementarea Convenției asupra Eliminării Tuturor Formelor de Discriminare Împotriva Femeii, din 1981. Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei a fost adoptată de către AG a ONU în 1979. În anul 1981, după ce a atins cele 20 de ratificări necesare, Convenția a intrat în vigoare și comitetul pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei a fost formal instituit, compus din 23 de experți aleși de statele părți, din rândul cetățenilor lor. Comitetul privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW) are ca atribuții principale examinarea Rapoartelor periodice naționale asupra măsurilor întreprinse de statele - părți în aplicarea Convenției și elaborarea anuală a propriului Raport către AG a ONU. În baza rapoartelor periodice Comitetul poate să formuleze sugestii și recomandări generale. Protocolul opțional la Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei prevede că, în cazul în care o comunicare este considerată admisibilă, statul - parte implicat este solicitat să coopereze la desfășurarea unei anchete cu caracter confidențial, prin furnizarea de informații suplimentare inclusiv, dacă este cazul, să consimtă la vizite pe teritoriul său. Urmare unei astfel de anchete, Comitetul transmite respectivului stat - parte comentarii sau recomandări și poate solicita introducerea în Raportul periodic al acestui stat a măsurilor luate ca răspuns la recomandările primite.
- *Comitetul împotriva torturii* monitorizează Convenția împotriva torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante. Convenția împotriva torturii, adoptate de ONU la 10 februarie 1984, stabilește un mecanism de prevenire a acesteia. Astfel, partea a doua a Convenției prevede un sistem de control internațional care are în centru un comitet împotriva torturii. Statele părți la Convenție înaintează acestui Comitet rapoarte asupra cărora el poate face ”comentarii de ordin general”. Conform art.20, Comitetul poate proceda la o anchetă confidențiala care poate comporta și o vizită pe teritoriul statului, însă numai cu acordul acestuia. Conform art. 28, statele pot face rezerve în ce privește competențele acordate de art. 20. Art. 21 și art. 22 din Convenție prevăd că dacă statele au recunoscut competența acordată Comitetului, acesta poate fi sesizat prin comunicări colective sau emanând de la particulari care indică o violare a Convenției. Comitetul împotriva torturii este compus din 10 experți de înaltă moralitate, posedând o competență recunoscută în domeniul drepturilor omului; aceștia vor funcționa cu titlu personal. Experții sunt aleși de către statele părți ținându-se seama de repartizare geografică, echitabilă și interesul pe care îl prezintă participarea la lucrările Comitetului a unor persoane cu experiență juridică.
- *Comitetul pentru Drepturile Copilului*. Convenția cu privire la drepturile copilului înființează un Comitet pentru drepturile copilului a cărui sarcină este de a ”examina progresul înregistrat de Statele părți în îndeplinirea obligațiilor asumate prin Convenție”. Comitetul este compus din 10 membri care își îndeplinesc funcțiile cu

titlu individual, se întrunește la Geneva de obicei în trei sesiuni pe an care constau din trei săptămâni plenar și o sesiune o dată de o săptămână într-un grup de lucru. Atribuția principală este de a examina rapoartele pe care Statele părți sunt obligate să le prezinte referitor la măsurile adoptate pentru punerea în aplicare a Convenției, neavând competența de a primi plângeri și interstatale, cu toate că drepturile copilului pot fi ridicate în fața altor comitete cu competența de a lua în considerație plângerile individuale [7]. Comitetul pentru drepturile copilului a pus accentul, în directivele date statelor cu privire la întocmirea rapoartelor, pe măsurile de ordin general, inclusiv cele cu caracter politic, pentru punerea în aplicarea principiilor și prevederilor Convenției. În acest sens, convenția se referă la măsurile legislative, administrative și altele, iar în ceea ce privește drepturile economice, sociale și culturale, la adoptarea măsurilor, la nivelul maxima al resurselor disponibile, iar la nevoie, în cadrul cooperării internaționale [10, p.224].

Un loc central în sistemul drepturilor omului îl ocupă, așadar, ONU care, de la înființarea sa și până în prezent, a pregătit, împreună cu alte instituții din sistemul său (OIM, UNESCO, OMS, FAO, ICNUR) peste 100 de instrumente internaționale: convenții, pacte, protocoale, declarații ș.a., enunțând peste 60 de drepturi și libertăți ale omului, îndatoririle individului față de colectivitate.

Concluzii

Problema drepturilor omului nu este numai o problemă internă a statelor, dar și una dintre problemele majore ale contemporaneității, a cărei respectare și aplicare demonstrează capacitatea de înțelegere și cooperare a tuturor statelor și popoarelor ca să practice acele măsuri și acțiuni care favorizează democrația, libertatea, înțelegerea, cooperarea multiformă, toleranța și prietenia între toate națiunile și statele, grupurile etnice și religioase în scopul salvgardării păcii și securității în lume.

Statele și organizațiile internaționale create de ele, precum și organizațiile non guvernamentale au instituit norme juridice, tehnici și metode adecvate pentru respectarea drepturilor și garantarea aplicării efective a acestora, datorită faptului, că nu este doar o problemă națională, internă a statelor, ci una internațională, mondială, în a cărei respectare este interesată întreaga societate internațională și în primul rând ONU.

În urma celor expuse pe parcursul prezentului articolul menționăm necesitatea realizării reformei mijloacelor de acțiune în sfera economică și socială prin consolidarea mijloacelor ONU de stimulare a unei cooperări constructive globale, astfel încât să fie eficientizate necesitățile elementare, economice și sociale în spiritul valorilor solidarității și a conștiinței destinului comun.

În această ordine de idei, considerăm oportună constituirea instrumentalizării ONU în vederea promovării valorilor democratice occidentale, desigur ținând cont de specificul istoric, etnic și religios al comunităților, care au condus la o evoluție pozitivă a acestor societăți, până la nivelul unei bunăstări extinse la nivelul tuturor categoriilor populației, la stabilitatea politică și socială, la integrare și capacitate de proiecției a propriilor valori.

Referințe

1. Assemblea Generale delle Nazioni Unite [On-line]: https://www.unhcr.it/chi-siamo/governance/assemblea-generale-delle-nazioni-unite (vizitat 01.03.2023).
2. BOLINTINEANU A., NĂSTASE A, AURESCU B. Drept internațional contemporan. Ed. a 5-a, rev. București: Editura C.H. Beck, 2009. ISBN 978-973-115-525-8.
3. BURIAN A., BALAN O., SUCEVEANU N., SÂRCU D., OSMOCHESCU N., DORUL O., ARHILIUC V., GAMURARI V. Drept internațional public,Ediția a V-a (revăzută și adăugită), Chișinău, Tipografia CEP USM, 2021. – 756 p.
4. CÂRNAȚ T. ȘI CÂRNAȚ M. Protecția juridică a drepturilor omului, Chișinău, Ed. Reclama, 2006.
5. Carta Organizației Națiunilor Unite,Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte. Volumul XXVI, Chișnău 2001.
6. CEBAN C. Dreptul Organizațiilor Internaționale. Chișinău, Ed. Vizual design, 2012. - 305 p. ISBN 978-9975-4164-6-7.
7. Comitato ONU sui diritti dell'Infanzia [On-line]: http://www.unicef.it/doc/610/comitato-onu-diritti-infanzia.htm
8. Consiglio economico e sociale [On-line]: http://www.treccani.it/enciclopedia/consiglio-economico-e-sociale-delle-nazioni-unite/ (vizitat 04.02.2023)
9. Declarația Universală a Drepturilor Omului [On-line]: http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/rum.pdf (vizitat 12.02.2023)
10. DIACONU I. Drepturile Omului în dreptul internațional contemporan. București, Ed. Lumina Lex, 2001. ISBN: 973-588-327-9.
11. MALCOLM N. SHAW. International LAW. Cambridge University Press; 6th edition (November 24, 2008). ISBN-10: 0521728142; ISBN-13: 978-0521728140
12. MOROIANU-ZLĂTESCU I. Drepturile Omului – un sistem în evoluție, București, 2008, Ed. I.R.D.O. ISBN 978-973-9316-64-4
13. Națiunile Unite, Carta Națiunilor Unite și Statutul Curții Internaționale de Justiție, art. 55, New York, 2007.
14. Organizația Națiunilor Unite, Carta Națiunilor Unite, 26 iunie 1945. [On-line]: http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Carta_Organizatiei_Natiunilor_Unite_ONU_.pdf (vizitat 07.02.2023)
15. Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copilului. adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 17 noiembrie 2010 și expunerea de motive Programul Consiliului Europei „Construirea unei Europe cu și pentru copii" www.coe.int/children. ISBN 978-92-871-7274-7. https://rm.coe.int/16806b7ecb (vizitat 23.01.2023)
16. PURDĂ N., DIACONU N, Protecția juridică a drepturilor omului. Ediția a III-a, Revăzută și adăugită, București, Editura Universul Juridic, 2016. ISBN 978-606-673-416-5.
17. Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte. https://mfa.gov.md/ro/content/tratate-internationale (vizitat 27.02.2023).
18. World Health Organization. http://www.un.org/fr/mainbodies/trusteeship/ (vizitat 17.02.2023).